

RADYO'DA KİTAP SAATİ

Türker ACAROĞLU

Sayın dinleyiciler,

İstanbul Radyosu yeni memleket yayınlarını size tanıtmak, güzel ve değerli eserlere karşı ilginizi uyandırmak için şimdilik 15 günde 10 dakikalık bir konuşma zamanı ayırmıştır.

Kitap tahlil ve tenkidinden ziyade, yeni çıkan eserleri sistemli şekilde size dinleyicilerimize duyurmak, bunlara karşı hepinizde bir alâka uyandırmak belli başlı gayemiz olacak. Esasen 10 dakika içinde tahlil ve tenkid yapılamaz. Onu takdir edersiniz herhalde.

Biz istesek de, istemesek de kitaplardan vazgeçemeyiz, sevgili dinleyiciler. İlk kitabı 1436 yılında Gutenberg basmıştı. O zamandan bu yana tam 21 yıl geldi, geçti. Dünya kütüphanelerinde de sayılamıyacak kadar çok kitap birikti. Savaşlarda, depremlerde, yangınlarda, daha başka sebeplerle binlerce toz toprak oldu. Oldu, ama fikirlerin ölmediğini ispatlayan gene de kitaplardır. Memmer mâbetler çöker, bronz heykeller eriyip gider, koskoca şehirler bile zamanla kaybolur. Ölmeyen yalnız kitaplardır. Kitaplar yırtılıp gider, fakat yine de ebedidir. Yazarlar ne kadar tanınmış olursa olsun bir gün erin bir nisyan karanlığına gömülür. İsimleri unutulup gider. Onlar bu kubede bir hoş sadadan gayri nedir ki... Zaman geçtikçe toz bağlayan kitapsa, yıpranmış sayfalarını isteyen okuruna açar. O sayfalardaki fikirler ölmemiştir, hâlâ dipdiri durur.

Geçen asrın sonlarında bir Fransız yazarı: «Kitaplar, ölülerin dirileri ele geçirmesidir» demişti. Bize emir veren onlar, iyi kötü hizmet eden gene onlar, değil mi? İlk derslerimizi kitaplardan almaz mıyız? İnsanlar kitapları her yerde saklanacak, kutsal emanet gibi nesilden nesle devrolunacak gibi biçilmez birer hazine saymışlardır.

Sayın dinleyiciler,

İçinizde: «Hangi eserleri okuyayım?» diye soranlarınız var. Sizin yeni eserlerin çoğunu tanımanıza imkân yoktur. Bu dâva, bütün memlekette mevcut bir tasa... Bu tasa, zamanı dar adamlar için daha da derin... Kitabı satın almak için verdiğiniz paraya acımasanız bile, onu okumak için harcadığınız mana acırsınız. Onun için, Radyonun ve başka yayın vasıtalarının daima

halkı bu bakımdan da tenvir etmesi gayet tabiidir. Basında daimî bibliyografya sütunları, yeni çıkan eserleri halka tanıtır.

Eski Maarifçilerimizden biri, «yeni yayınlar» hakkındaki bir yazısında diyor ki: «Fikirlerin belgeleri; kitaplar, gazeteler, dergiler, risaleler ve buna benzer basılı yayınlardır. Günlük gazeteler bilinir. Dergiler, bilinmede bundan sonra gelir. Fakat kitap? Onu nereden bileceğiz? Gazetelerde devletin ve özel kitapçıların verdiği ilânlardan. Ya benim alıp okuduğum gazeteye ilân verilmemişse? Radyo'dan.»

Gazeteden çok daha fazla yayma kaabiliyeti bulunan radyodan hiç olmazsa 15 günde bir 10 dakikacık faydalanmak yerinde olur. Ancak, bu servis bir ilândan, çıkan kitapların isim ve fiyatlarını gösteren bir listeyi okumaktan ibaret kalmıyacak. O takdirde, hiçbir mâna ve faydası olmaz. Radyomuz, her çıkan eseri haber vermek zorunda değil. Fikrimizce, tamamiyle tarafsız olarak, 15 günün çeşitli yayınlarından dinleyicilerimizi haberdar etmek lâzım bu kadarı maksada kâfidir. Yeni yayınları anlatarak, halkımızı çıkan iyi ve değerli eserler hakkında tenvir etmek, halkımızın okuma hevesini arttırmak istiyoruz,

Radyomuzda da konuşmalar yapan tanınmış bir yazarımız «Yalnız madde değil» başlıklı bir yazısında şöyle diyor: «Her gün temasta bulunduğumuz madde dünyası bizim hislerimizi, duygularımızı olgunlaştırmaya pek fazla hizmet etmek istidadını göstermez. Maddeden kurtulup etrafımızı görebilmek için kendimize zaman ayırmamız lâzımdır. Elde edebileceğimiz bu boş zamanlar da fikir dünyasına, sanat dünyasına bakalım. Bilhassa okumaya biraz zaman ayırmak fikir dünyasının çeşitli meyvalarını tatmamıza imkân verecektir. Güzel yapılmış bir pasta, itina ile pişirilmiş bir yemek ağzımızda hoş bir tat bırakabilir. Fakat bu tat geçicidir. Fikir dünyasının yemekleri demek olan kitaplardan alacağımız lezzet ise, uzun zaman bizi terketmez. Güzel bir söz, doğru bir müşahede, hoş bir mısra hâfızamızda ve dilimizde uzun zaman kalarak bize yepyeni ufuklar açar, düşüncemizi geliştirir.»

Türkiye'de her gün ortalama olarak 10 kitap yayımlandığını biliyor mu sunuz? 15 günlük yayınlarımızı evinizde daha yakından dinlemek istemez mi siziz?

İstanbul Radyosunda bir kitap saatinin varlığı, birçok bakımdan isabetlidir. Bir kere, memleket matbaalarının hemen yüzde sekseni İstanbul'umuzda faaliyet halindedir. Bu matbaaların bastıkları bütün fikir, sanat ve bilim eserlerini 1934 yılından beri 2527 sayılı kanuna göre beşer nusha olarak toplayan Maarif Vekâleti Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğümüzün merke

zi de gene İstanbul'da bulunmaktadır. Yeni çıkan eserleri derleyip İstanbul, Ankara ve İzmir'deki büyük Umumi ve Milli kütüphanelere gönderen bu resmî dairedir. Yeni yayınlar her yerden önce burada görülüp incelenir. Onar yıllık «Türkiye Bibliyografyaları» da hep burada hazırlanıp bastırılır.

1928 den 1933 e kadar her yıl Türkiye'de ancak bin kadar kitap basılabilmişken, geçen yıl üç bin küsur eser çıkmıştır. Kâğıt fabrikalarımızın sayısı arttıkça, kitap yayınlarımızın sayısı da muhakkak artacak. Yeni yayınların hızla yükselmesi gösteriyor, ki artık bu memlekette okumak ihtiyacında olan büyük bir insan topluluğu yetişmiş.

İşte, sayın dinleyiciler, biz bu ihtiyaca cevap vermeğe çalışacağız. Radyomuz, dinleyicilerini tatmin etmek için, 15 günlük yayınları - okunmuş ve anlaşılmiş olarak - bildiren konuşmaları da programına koymuştur. Tıpkı Ajans haberleri okur, ya da iktisadî ve sıhhi konuşmalar yaparcasına bu işi bir vazife edineceğiz. Sizin için okuyacağız. Bu şekil, radyo ile birçok müşkülünü halleden dinleyiciler için hem en iktisadî, hem de en tabii yoldur. Dinleyicilerimiz, kendi meslekleriyle ilgili veya okumaktan hoşlandıkları cins eserlerden haber almak isterler elbette.

Değerli dinleyicilerim,

Şimdi size kitap ve okuma hakkında söylenmiş güzel sözlerden bir demet sunarak konuşmamı bitirmek istiyorum:

Bir Türk atasözü: «İnsanın okumakla şerefi artar» diyor.

Bir Alman atasözü: «Az oku, öz oku» diyor.

Bir Çin atasözü de: «Kitapsız büyüyen çocuk, susuz yetişen ağaca benzer» diyor.

İskoçyalılar: «Çok kitap karıştır, az kitap oku» demişler.

Japonlar: «Ruhun ilâcı kitaptır» demişler.

Fransızlarsa: «Kitap kadar iyi bir hediye yoktur» demişler.

Gelelim, büyük adamların kitaba dair düşüncelerine:

İyi kitaplar, en gerçek arkadaşlardır. (Bacon)

Günümüzün gerçek üniversitesi, bir kitap koleksiyonundan ibarettir.

(Carlyle)

İmkân olsa da her insanın birkaç kitabı bulunsa, ben buna taraftarım.

(Channing)

Kitap, aklın ilâcıdır. (Diderot)

Kitaplardan daha iyi bir yol arkadaşı bilmiyorum. (Fletcher)

Kitaplarınızı başkalarına vermeyin, sakın çünkü, ben kendi kütüphanemi başkalarından aldığım kitaplarla kurdum. (Anatole France)

- Kitaplar, insanın kalbine doğru esen serin rüzgârlardır. (Hazlitt)
- Okunan bir kitap, insan zekâsını daha çok genişletir. (Holmes)
- Her büyük kitap bir hareket, her hareket bir büyük kitaptır. (Luther)
- Ebedî hayat, ancak gerçek kitaplara müyesser olur. (Lytton)
- Ben kitaplarımı değil, kitapların beni ortaya çıkarmıştır. (Montaigne)
- Gençleri yaşlılara göre olgunlaştıran, ihtiyarları gençleştiren şey, samimi olarak itiraf edelim, okumaya karşı gösterilen derin sevgidir. (Murdoch)
- Kitap, ruhun gıdasıdır. (Ovidius)
- Kitap denizinde kaptansız bir gemi gibi dolaşmasını severim. (Walter Scott)
- Kitapsız hayat; kör, sağır ve dilsiz yaşamaktır. (Seneca)
- Kitaplarım, bana yetecek kadar büyük bir krallıktır. (Shakespeare)
- Kitap, bir odanın en seçkin süsüdür. (Smollett)
- Bir insanın değeri, kitaplarına eşittir. (Spencer)
- Kitaplar, zekânın çocuklarıdır. (Swift)
- Az kitap, fakat öz kitap. (Taylor)
- Bir kitap, en iyi arkadaşdır: Bugün için ve ebediyen... (Tupper)
- Seçme birkaç kitaptan güzel ne olabilir?! (Voltaire)
- Hoşça kalın, sayın dinleyicilerim!